

Частын болгаш күш-ажылдың байырлалы-биле!

Республиканың нитилел-политиктиг солуну

Солун 1925
чылдын
август 31-де
үнүп эгелээн

ШЫН

№ 82 (15056) ◆ 1993 чылдын май 1, суббота

Солунга ат салган шагы 19.20. Сахар өртөз 4 рубль.

ААЛЧЫ МАЙ

Май ай, өңи!
Манал тур бис, моорларар.
Хар, чач көргөш,
Кайгал-харап Дидиреве.
Хемнер дожу
Хевээр боорга кылыктанма.
Чодураалар
Чокпак чечөөн чоктава-даа.
Могаттыганы
Бойдус чыны канчаптар бис.
Кыйгы-дигини,
Кызыл туктар хайдыма-даа.
Байыр-чыскаал,
Марш чок деп элденсинме.
Каптагайга
Хамык-ла чүд мөңге турбас.
Амырал
Аайы-биле уткуп тур бис.
Адыш-чарыш.
Адан-дарт-лаа хүрежи бээр.
Хөмөй-сыгыт.
Хагүмүвүс салып боор бис.
Май ай, бисти —
Барасканныр кылдыр биле.
Иш-лаа кылбай,
Референдумнап турган-диге.
Аймак көвей
Албатынын сеткил-хөвүнү
Тодарадып,
Дойлуп турган шааыс ол.
Мактанмас бис:
Байырлаада санап, түнээр
Үлө-херек,
Улук-хууус хоомай эвес.
Май ай, дөрге
Маажым аалчы болуп эрт че.
Дүүрөвейин.
Дүжүлгөнге саадан көр.
Ээлчээде
Эрге-дужаал, хүлээгейни
Боау билди,
Болгаан-да көр, аалчы май.
Соондан келгеш,
Солуп адыр өөрүнге
Чектеттирге.
Чекетиг май — аамык сымал!

Владимир СЕРЕН-ООЛ.

БАЙЫР ЧЕДИРИИШКИНИ

Эргим хүндүлүг хамаатмалар!

Май-байыраа айы, иделгелди болгаш чүткүлдүг күш-ажылды үези. Чүрттүң политиктиг амдыралы дүрген быжыг тургустуу кылдыр экинчиринге бүтүрелди хамы сагыш-сеткил-биле бо чылын Майдың байыраалын уткуп турар-дыр бис, мычарга бергелерге ам-даа таварым турармыс хоумуандыч, ол бергелердин рынок байдалдарына шилчешкини-биле холбашкан, а ол мышкы Бүгү-россия референдумунуң түңнелдеринге хамаарыштыр нитилелде социал-политиктиг байлалды хөгжүдүш-биле холбаштыр сетки дүвүрүшкени бистерде бар болуп турар. Ыччалар-жок сүверенип Тываның соңгүчүлүрүнүң референдумга ниткил-биле иделгелди кирешкени бистерни турар.

Чүгө организастыг, ак сеткилдиг күш-ажыл, бистерниң иштиктен кижэ бүрүзү боудуң хамааты хүлээгезин медегер биари, чүрттүң болгаш бистиң республиканың салым-чолу дээш бедик харыскал, кижилер аразына чеп-шээржилге болгаш тайбың бистениң чагай чүрттүң болу-рувустун магадылаа дээрзин Май Бирни байырлавышаан, утуп болбас ужураг бис.

Амырал болуңуң оруу-биле чоруп турар. Кризистиг берге болушкунары ажып эртеринче Тыва Республиканың

Дээди Совети болгаш Чазак бүгү күженишкенини угаандыр турар. Тыва Республиканың Чаа Конституцияны (Унелзин Хоюлузу), а ол мышкы чер-челерин бот-башкарылыгын дугайында Хоюлууну Уваас хүлээп алыр болгай бис. Ол чугула документалар Тыва Республиканың амдыралына, оок сүверенитиди — бүрүн эргелик боттандырына, демократияны хөгжүдүрүш, социал-экономикалык адырны эргелеп башкарарына кайгамчык улук ужуру-дузалам болур.

Часык хову ажылдарын организастыг чоруулар, мал кыч-тагашкыны өңи доозар, экономика, культура адыр-ларынга даалагаларын күүсүдөр, корум-чурумну болгаш сагыла-чурумну бүгү талаалыг улам-на быжыглар талазы-биле дыка улук соруугаар бистин мурнувуста туруп турар, мычарга хамаатмаларыңа таарымчалыг чүрттаарына өңи-биле эргежок чугула байлааларын хандарар, тургузуп бээр ужураг бис.

Байыраал хүннеринде өңи дыштангы алгар, чаа-чаа күни-биле амырал, бистиң мурнувуста турар соруугаларын эргит шийтирлээр ужураг бис.

Частын болгаш Күш-ажылдың байыраалы-биле!

ТЫВА РЕПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУ

ЧЕДИИШКИНЕР-ЛИГ УТКААН

Тыва Республиканың сүй белектер болгаш чоңук эс-шөөр кылымларын шеш-де будуругезиниң ажал-иш-чилери рынок экономика-ны бергелери турга-даа, ажылчы чонга таарым чарыш, шымарлыг, хей саным продукцияны будуер дээш болуур-да демчелерин иш турар. Оок түңнелде бо чылдык эрткен дөрт айлары-ны дүгүзүлдә бердиген даалганы хуусаа бетинде күү-седил шыдаан.

Будуругезин директориям, профинел организастыг күш-ажылдың болгаш частын байырлаамы Май 1-иниң буду-рунде коллектив ажалла-дыр аялдарда канчаар ажалла-дыр түңнелди үндүрер. Ар-гымыр, канчалык адыр-рашылга, мыш болбазар-дыр иштер, будуругезин, Туранда, Нарында, Дус-Да-даа участотары өңи ажал-даанын демчелгези. Коллек-тивтин ажал-ишчилери онзаашкан ажылдыг харыс-салгалымы, кылып турар продукциянын шымарын экижир дөштү демчелер турарын мектаал. Оок ажал-ишле дыка хей экижир ончалдыр доктамаал ажыр боттадырып турар. Дөрт айдын планын 19 ичти 119 хуулан өрү күүсүскен, күш-ажылчы маргылаанын мур-нуку оодуруңче кирер. Олар-га Роза Хомчуну, Людмила Абросимова, Вера Василье-ва, Надежда Түлүш, Татьяна Брекнева, Ирина Суруң, Евгения Момбужай, Елена Кышоба болгаш өскөөр-дээ хамаатмалар.

Будуругезин директориям, профинел организастыг коллективте мурнакы ажал-дап турарларга иш байы-рын чедирин моон сонгар улам эки ажаллаарын күүс-тү.

Таан-оол ХЕРТЕК.

ДАГЖЫЛААРНЫ ПРЕЗИДЕНТ ЧАЛААР

Тыва Республиканың Пре-зиденти Ш. Д. Ооржак черин казар бөлүшкөн үлө-пүрге тип ажылдар талазы-биле дипломат, специалис-терин — техниктери, инже-нерлерин 1993 чылдын май-нын ийгиңи он конуунда чыны чалаар деп турар. Кандыг-бир чылдагазын уржунда болуңуң тускай эртемниң аайы-биле эвес черлерде — республиканың улус ажал-аитымны өскө адырларыга барып ажылдар ужурга тавар-рышкан дат техниктери бол-

олярны-биле чугааны кыл-дыр эргежок чугула болуп турар. Ыччаларга минерал-чыгачы баазаны иделгелди сайырадыр — Тыва Рес-публикага экономикаг ре-формаарын улам-на кал-бартыл хандалар програм-маны түзүшкүзү. Ол про-грамманы күүсүдүрүш хам-мытын мурнула специалис-тер эргежок чугула.

Даг ажылдыгы ол специ-алистер-биле чөвүлөл хура-лы боуп хуңун дуга-бында немей дындадыр.

(Бистин көрр.).

«КЫЗЫГААР

ЫДЫКТЫГ...»

Бистин солунувустун бир номеринге Тыва Рес-публиканың Чазакның Даргазынын оралакчы Б. С. Шырап Моолдуң найсымазы Улан-Баторж айткан деп медээ үнген. Ол кызыгаар айтырларын талазы-биле россия-моол холушкы комиссиянын иш-каналыг хураалына киржип дээш чорупкан дий. Аңаа кандайг айтырларын чугаалашканы? Ылангыя бистин республикага хамаарыштыр. Оралакчы дарга, бие журналистти аразында чугааныг утказы миним болган.

— Биче-оол Сундусевич, ук комиссиянын составы кандайг түсүш, чогум ук хураалга тургускан айтырдыг кандай болду?

— Ол болза бистин талаан Россиянын Чазакнын төлөө-лекчилери кирип турар комис-сия-дыр, оларнын вадуткучуу Николай Викторович Павлов. Кежигинери кол ирүвүзүндө чүгө ол ажалды кылды турар ажал-шалымны улус. Ыч-чаарга Моол-биле кызыгаар-лашкан областтарын республикаларын төлөөлекчилери оларга немей комиссия кежи-гунери бооп кирген. Оларнын бирээви мен. Россия Федерациязы биле Моолдуң аразында күрүч кызыгаарында хыналда талазы-биле ол холуш-кык комиссияны болуп эркил хураалдарын иш чүрттүп аламында кызыгаар айтыр-ларын талазы-биле бо чыл-дып кылды үжүлүгү айтыр-ларын чугаалашты. Чикээ, чамакы черлерде кызыгаар-ларын медир тодаралар, кызыгаар демчектеринге үрелген чүдөөрүн кылды, чагыларын чаварты дээш мышкан. Бис чылды бистин республикамы-тын болгаш Даг-Алтайнын Моол-биле кызыгаарлажып турар черлеринге кол ичтээ-ргей салдынар деп комиссияг чугаалашкан. Моон мурунда

Ол айтырдыгы үш-дөрт чыл кедүрүп турар улус. Чогум бистин тала нидим-мындыг чү-үе чугаалашкан. Олар бо айтырдыгы Россиянын тала-зында шийтирилеп бериптер дээш. Комиссияга бо талазы-биле чүе чугааладым. Моол, тыва улустар шаг-шаадылар тура эң-найыралдыг чүрттап келген, бо берге үеле-даа бол-за, бот-боттарымыска дузала-жып тур бис, электри шүгүм-дээ эркин, бараан-сардан-дээ солчулдуз чоруп турар, док-тар кылды түржүк, дуза-лажып турар бис дидим. Ыч-чагыш бо айтырдыгы эп-

Бурятия, Чита талазында ажылдар кылдыгы чорду. Бистин таламыска май, июль айларда ажылдар эгедээр, өңи талааның комиссиялары ажылдар.

Чогум бо хураалга биске хамаарыш кандайг чугаа болганмы? Тес-Хем кожуу-нуң Шарануур талазында Нарын гол (Нарын хем) дургаар кызыгаарын 169 дугаар кызыгаар демчелгезин чогуңга хамаарыштыр.

— Ийе, ол бичин хемчигеш болгай, оон ол-бо талаары-га моол, тыва аалдар чайлар. Хем ортуңаа демчектер тур-гузуп, тенниг-хемир шөйүг турган ийик...

— Ол хемини уунда мөр-гылаалыг болгу деп чер тып-тып келген. Оон чылдагаанын—сөөлүг чылдарда Нарын хем-ниң үнүвүп чайылганы. Ол бистин девискэримысче чай-дып кирип келген. Ук черин хемчээли 130 гектар. Кызы-гаарын үстүртен — самолёт-таг тыоттырып, чүрүүн тургу-зуп, бадылап каан турган. Ындам болзажок ол талаан, бир-төө дем үнү өскөрүлген болганда, кызыгаар ам чөв-үп-биле эртер ужурулук. Ол чер бистин болуп, мал-мөгөн чөөр деп турар аларган.

гаш инженерлерни Президент бо улаада чыны чалаар деп турарын немей таймырлар-ын чугула.

Тываның даг байлаан бол-базырадып кылдыр будуру-галарына специалистер че-динтеш болуп турарын ба-рымдаалаш. База бо чылын болгаш зооку чылдарда даг байлаан болбазырадыр чаа будуругаларын немей туруп ажаллаша — чендер-биле зоо-баштыр болуңуң профессиона-лын атуугаар ажаллаашып ту-рар специалистерин чыры,

районнар болгаш Кызыл хоо-рай чагыра черлеринге бу-рукчедир ужурулук (бир эвес болуңуң тускай эртемниң аайы-биле ажаллаарын кү-үсүр болза). Районнараан Кы-зыл хоорайга келериниң бол-гаш аңаа чүрттаарыны шү-үлөт республиканың Чазак төлөө.

Даг ажылдыгы ол специ-алистер-биле чөвүлөл хура-лы боуп хуңун дуга-бында немей дындадыр.

(Бистин көрр.).

Интервью

чөп-биле шийтирлеп ап көрөөл, кызыгаарын өскөртүп арга-чыс чок. Ол черде инитанын ийи муң ажык малы бар, хуу арааттар база чүрттап турар. Кызыгаары нава тура-биле өскөртүп шыдаас бис. Чу-гатамын кол утказы ол.

Түңгөй сөзүдө болза, кызы-гаарга демчектерин черини байдалы (ол малгаш-тула-дык чер) көчүп чазартып, чогум кызыгаар мурнуудагымыс иш-кан хевээр артар. Комиссия-нын шийтирери ол. Моол тала зон-биле чөпшөөрөшкен. Ыч-чагыш бо талазы-биле бил-дилимес чүе чок болуп ужу-рулук, айтырдыгы үш шийтир-леттинген.

— Биске хамаарышкан өскө-чү болду?

— Комиссияг бир чугаалаан күрөм — Торгалыг биле Ха-ндагыты аразынын орунун дугайы Хураалга Моолдуң

Даштыкы херектер яамзы-нын сайманың оралакчымы, элчин болуш өскө-даа дар-галар олурушкан, мычарыш Моол таварып эртер ук орук дугайы сагындарыным ол. Чангыс кожуундук ийи ажал-аитымнын аразында безин харылдажыры коңчүг берге. Кожуун ийитиниң ажал-аит-ымна дыка доктордыг. Оон аңгыда сөөлүг үеле харин-дээ аймылдыг-даа байдал бар, ийи талааның кижилериниң аразында экирик-элээр ме-сидежишкенин безип бол-гуйай бээр, кырыш-чогуш, үптээшкени, кады арагалаш-

жылчың байдал-биле дээр-ини шышкып, мычар кылдыр апар-дыр бис. Моол-биле кызыгаарлашкан өскө черлер-ин амыр болза, Бурятияда ба-за дем мезги чугаалаанын Нарын хемге хамаарышмы иш-кан мындайг айтырдыг бар чор-ду. Айтырдыгы мыла каакарт кедүрүп турар, кожаларын-га хоумуал бар. Чогум ону комиссияга чугаалашкан, шийтир үндүрүп шыдаваан, айтырдыгы ук черин боудыг барып шийтирлээр диди. Бу-рат төлө аңаа чөпшөөрөшти.

— Хураалдан аңгыда комис-сия ол-бо черлерге барып кө-рүп, аңаа чугаалажып турган бис?

— Чок, чүгө комиссия же-житүнериниң белектээн ма-териалдарын сайгарган. Пле-нардыг хураал ажылчың ху-раал болуп турар. Хүнүн-не коңчүг дөптөргөй кылдыр айтырдыгы сайгарар чорду. Материалдар, көргүзөр чүдү-лөр, карталар коңчүг хей, хүнөөдүр-ле чангыс-чангыстан көрүп, сайгарып көр. Ол материалдарын комиссия же-житүнери белектээр, хылап өскөөр, оон чугаалажып.

Нитизи-биле чугаалаар болза, кызыгаар ол хевээр артар, ол ымактыг, ол өскө-рилбес болуп ужурулук. Ыч-чаарга чүрттап, кожалар ара-зында чамакы черлерин бай-далын көрүп, ол-бо тала ком-плексиниң кылым, аразында дугурулук болур. Чикээ, орук-ту мычарга ажылдар, оон орунуга ол-бо черде оларлар-дын мычар-мычаран ажыла-дыр дээш мышкан. А чогум кызыгаар өскөртүп дугаа...

— Чок, чүгө комиссия же-житүнериниң белектээн ма-териалдарын сайгарган. Пле-нардыг хураал ажылчың ху-раал болуп турар. Хүнүн-не коңчүг дөптөргөй кылдыр айтырдыгы сайгарар чорду. Материалдар, көргүзөр чүдү-лөр, карталар коңчүг хей, хүнөөдүр-ле чангыс-чангыстан көрүп, сайгарып көр. Ол материалдарын комиссия же-житүнери белектээр, хылап өскөөр, оон чугаалажып.

Нитизи-биле чугаалаар болза, кызыгаар ол хевээр артар, ол ымактыг, ол өскө-рилбес болуп ужурулук. Ыч-чаарга чүрттап, кожалар ара-зында чамакы черлерин бай-далын көрүп, ол-бо тала ком-плексиниң кылым, аразында дугурулук болур. Чикээ, орук-ту мычарга ажылдар, оон орунуга ол-бо черде оларлар-дын мычар-мычаран ажыла-дыр дээш мышкан. А чогум кызыгаар өскөртүп дугаа...

— Беседә дээш четтирдим.

Журналист Александр ДЕМБИРЕЛ чугаалашкан.

«ШЫННЫҢ» ШАҢНАЛЫ ДЭЭШ

Республиканың нитилел-политиктиг солуну — «Шынның» шаңналы дээш үжен бирги удаа эртер чаңчыл болган тыва хүреш маргылаады «Хүреш» стадионунга болур. Аңаа Кызыл хоорайга болгаш районнарга Май 1-ини байырлаалында болган хүрештерге шүүлген болгаш үжүрлөшкөн база шаңналыг черлерни ээлээн эң шыраак мөгө-лер киржир.

«Шынның» шаңналы дээш Кызылга болур хү-решке шүүлген мөгөге аът шаңналын тысыр. Үжүрлөшкөн мөгенин шаңналы — 15 муң рубль. Ушкүдүрткү чер дээш — 10-10 муң рубль. Оон аңгыда спонсорларын тускай шаңнаалдары база бар.

Шын-93

ЧАС ДАЛАШТЫРЫП КЕЛДИ

Район чагырларынын даргалары, көзө ажил-агы эргелдери... Район чагырларынын даргалары, көзө ажил-агы эргелдери...

Чедэ-Хөл районуук Элэстес көзө Култура бажынын эалин ол кезежэ чоң долоду олуруша...

СОҢГУКЧУЛАРЫ-БИЛЕ УЖУРАШКАН

Ам ол орук кылдыган, Суурну чагайжыдарыга Ш. П. Куулар база чогуур үчүт-хууру кириштирип, акшагы тыптып берген — ол ам узаваас болор.

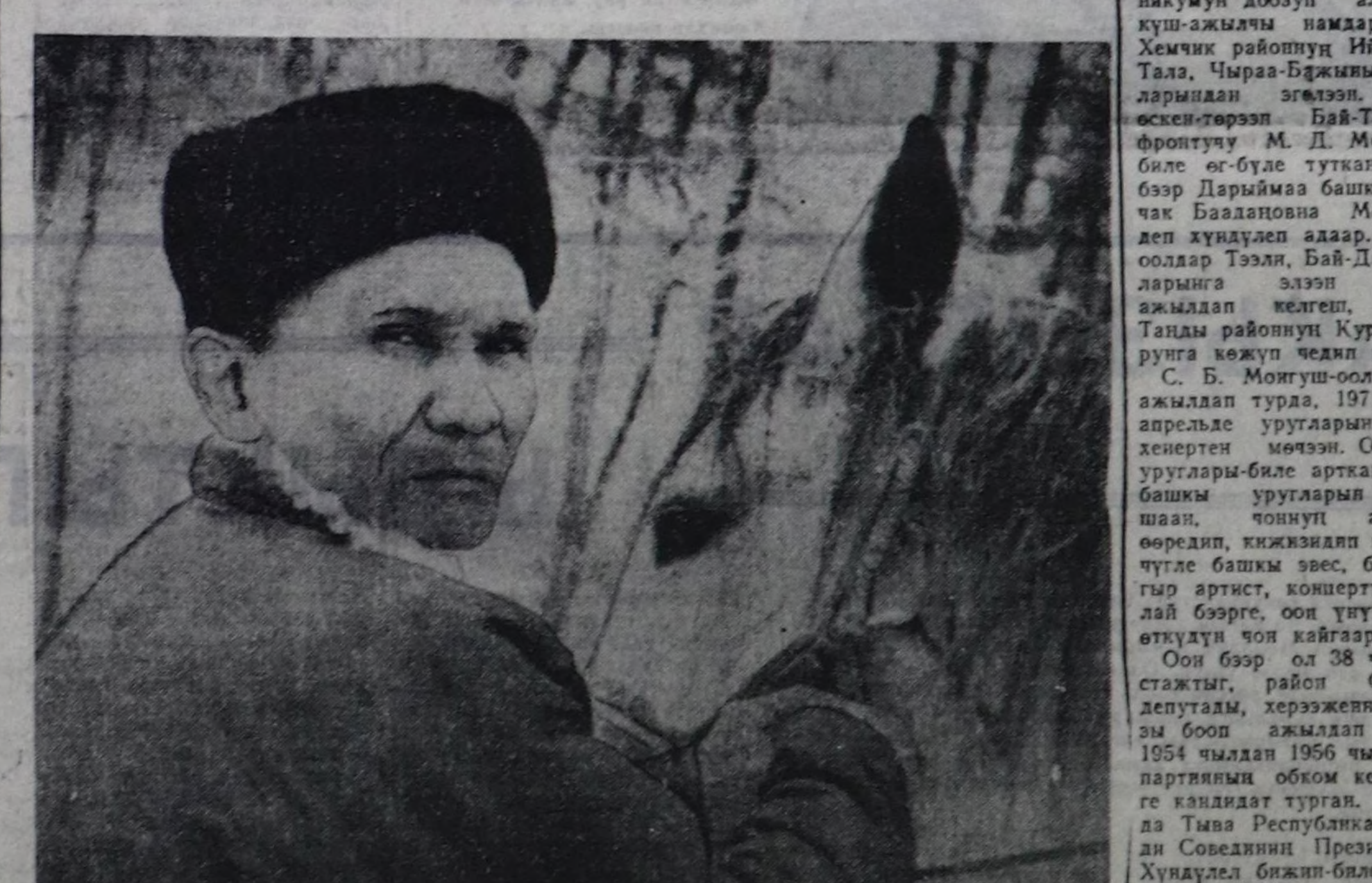
Кырк Суурну катал тургуларынын талашы-биле айтырларын сонгукчулар шаддан бээр тугузуп келген, ол айтырлар ам шийтирелтилер ужурут.

«О-ШЫНАА» МУРНАП ТУРАР

Самагалдай, Чоокта чаа Тес-Хем районуук ассыкээрине улаштыр чагган харым тынышса...

БОДУНУҢ АЪДЫН САЛЫР

1923 чылдың май айның эге хунеринде Бай-Тайганың Көп-Сөөк сумдууга малайн араат Салжак Баадаканың өбүдүниге кыб урут өртүттүгөн.

Кырган-Ава, БАШКЫ

Кижил болгаш октаргай АЙ-БИЛЕ ЧУГААЛАЖЫГ

Куш болгаш аң-мөп айыма, күске, күжүгөн буттарыны аш-чечми үжүдөл, уургайлаарда азы араан, бертинген таарымдага өңүн үшүткөргөн өңүн эмис-нирде «Ай-биле чугаалажы» амыг тыва-ларын аңчы, малчы болгаш көшкүн өгбөлөрү түс-чүс чыдаа Үргүчү хайгаар-рап, харын-лаа аяргат бойдастан өөрөңн, анда башкылаан чоран. Дирин амытан-нарын өөрөңн чөп шийткөөр айлан хоочун тыва кижил тарааны чоору өйүндө

БИЛЕТ БАР БЕ?

Мылды айтырыгы ийи-үш-дээ дөрүктү редакциянын культура калдыгын ээнин аягытты. Оон кол чылдагыны ичин аяа оаурган республика алдарыг артизи Рова Серей-оолда болганы билгеш, чүрөңү уктур элтиривиска, ол чытаалагыт.

— Угүчүлү мылды турган болза эки-де-дир ийи. Ын-чылзажок сөөгү үдө «Өнөй мыл», «Ылазар-дур» деп шилдерге көрүктүөр арбын болду. Бистин республиканын алдарыг артизи болгаш Куре шешилини дээрээди Надежда Наксылды «Ынак-Шымыл, иделем, бузурели» деп аттыг чогаалыкы көжөжүнгө билеттер шутт тыылбаан. «Билет бар бе? Артык билеттен хайырланарам!» — диниш үнөр үзүктөк жок динилер турду. Көрүктүөр логжум-шия теэригча сонуургалы угаткан. Ол биссе өөрүмүт. Сес чүс чыгам көрүктү театрда кээ, а артистар билет айтырып турары амыр эвес керек.

— Бо улааза кайы шилде билет айтырып турарлары ол? — Май 7-де, Тыва Респуб-

ликааны алдарыг артизи, комсомол шаниланын дээрээди Дадар Норбуева Ва-рышмааның 50 жашыарыгга тураскааткан бенефис-кежө болду. Оон билеттерин эш-өөрү бистер, кассирлар бо хүнерде тарадан турар улус бис. Олне билет айтырып ту-рарлары ол-дур. Согуу бе-нефис эртер чүе. Дадар Нор-буева чогуна дүндүктел-ди. Чүс-Чүс көрүктүөрүн ийик арттиз дээрзин билер силер. Ынчангада ук кежө-жө кирери кижы бүрүзүге күеңгич. Эрте дээр билеттер тыл ашыр чүгүлө. Черле кычаш, эи илангыя тыва көрүктүөрүн шия, концерт-ке сомуургалы чегеменни-даа амдырал берге болза, джма улуг.

— Билет өртөз кайы кирел? — Шилер өртөз — 20-30 рубль. Бо дээрге чыгыс-көбөл өртөздөн беши чык шыжыл. Надежда Наксыл ээтирген кежөжини ийе-ден ашкыи Саям-Петербург-та Театр академиянын тыва студиянын сургуула-рымче шилдиктеги билер

силер. А ам болур бенефис-кежөжин билет өртөз 200 рубль. Ол база чыгыс ша-гирета аам шамбуш сөз чегес шыжыл. Чыгыс сөз-биле чутаалаарга, профес-сионал коллектарга-даа болза, бистин театрыг билет өртөз ак чык. Кинотеатрларнын билет өртөктөи 100-250 бол-тулар-дур. Чогуу, көрүктү-өрүн бистин театр джма бо-ла турар. Бо улааза Д. Ва-рышмааны бенефиске чо-гаал уран чыгыс дорт жа-марылганыг ортанизациял-чагаалыгыт үйлөлдөр, ре-жиссерлар, музей, библио-текар, ном үндүөр чер, эр-те-шинчилел институт дон чередиг үк кежөжин сайга-рып, аана үнөлөл берип бо-лур көрүктүөрүн дорт уруп турарымыс чылаагаи ол.

— Бенефис-кежөжө артисти программаи кайды иргет? — Кежөжин программаи джма байлак. Артисттер үжөк чыгам чылдарда ойнаш шил-деринен көрүктүөр бар. Чыжэлээрге «Хайраан бол-тан» Карамит «Хүниң дур-ту чүс чыл аягыла» Най-ман-эванын, хамгыты хайы-

ТЕАТР

дырган хажар Хануманың «Журут-ла угалааган» До-на Люкиянын сценарияг, Джулеттааны монологу, ар-тистин амдыралындан эскер-илгелери күрүп, дымал болду. Оон ангыда Дадар Норбуева — ираажы ар-тист. Ыры-шоор чыгыштан, таалай тудары чыгажык. Ол шыжар артисте аресттең бай-ыр чедирешкенин, чыгыс-чымчак сөстөрүн дашып, кы-жык назымыла чыгыс улаа болур баИраалдын дриг керенч болуру кымга со-нуурганыч эвес болу.

— Силер кийилерин чоо ажи болгай силер, үк кежөжө киржилгенер кандыгыт? — Ййе, киржил мен. «Ха-нуманын төрөндеринде» Каботонун сценарияга ой-наар мен. Артистер барыш шупту киржилер. Чогуун мыак артистиин байырлаш чүгөл театрын эвес, а бүгү-көрүктүөрүн байырлаш-дыр.

— Бар эвес билеттер че-дешсей барза, катеп ойнаар бе? — Ойнавай аан. Ымалза-

жож май 7-де дег байырлыг байдал хайып катеп тургу-нар. Катепташын уран чүгүлө, эи илангыя театрга турбас дээрэн ий билер си-лер. Чүс катеп димварымын орнууга чыгыс улаа көрүп алары кедиле. Ынчангада амдымытла далажылар.

— Четтиривис. Албан баар бис. Билеттер үргүлү чедиши-лей турары суралгы ар-тисте. Ыры-шоор чыгыштан, таалай тудары чыгажык. Ол шыжар артисте аресттең бай-ыр чедирешкенин, чыгыс-чымчак сөстөрүн дашып, кы-жык назымыла чыгыс улаа болур баИраалдын дриг керенч болуру кымга со-нуурганыч эвес болу.

— Силер кийилерин чоо ажи болгай силер, үк кежөжө киржилгенер кандыгыт? — Ййе, киржил мен. «Ха-нуманын төрөндеринде» Каботонун сценарияга ой-наар мен. Артистер барыш шупту киржилер. Чогуун мыак артистиин байырлаш чүгөл театрын эвес, а бүгү-көрүктүөрүн байырлаш-дыр.

— Бар эвес билеттер че-дешсей барза, катеп ойнаар бе? — Ойнавай аан. Ымалза-

ДАРГАМ ЭЖИИ

Чамдык даргаларыг хаб-Синедиге кирерге, эжи ийи кат болду. Оон адис чылдагыны эки-ла бибейи чорайн кижин мен. Чөптүг чылдагаи чокка ийи-шү хо-вук ажыл үскеш биле ал-дым.

Даргам мени кабинетке кийгырыкан. Черле буруу-дуга киж болгаш, эмкоосуна-рым-даа аважок. Доора-даа дургар, узун-даа дургар демчээр, каяды-даа кемчег бээр чүе болза, дүлөз алыр-дыр дүш чоруман мен. Даргамнын эжиин ажалыш-ла дээн — иштиги эжиин хаалгы болду. Кайы хире буруулууму ам-ла сгыш-сеткилик ханымыдан биле кадым. Иштиги эжитки ажи-дарын дидинмейн, даштык эжитки хаалкаш, ийи эжиин аразы карагы черге дер-бу-

Шоодуг

Эм шаанайн берген эжөн үр турдум. Дерим чоуду, диминенни алгаш, иштиги эжиин ажиттым-на. Оон азы дээрге булулт-ла шой дег болду. Арай деп ажиттырымга, даргам сайлайында шала отайлай саздап-кан мени мапал олур.

Даргам мени шоодут-даа коюулаан, чыдыг коюуч шыгыш кемчег-даа албан. Кесел каа тургааш, кымыл ажалдаа корум-чурум үреве деп чагааш, салып чорудуу. Даргамдан кей-де кортуп турган болган мен. Даргаман кортутур чүе оон кабинеттин ийи кат эжи болган. Кабинетинин эжиини кижин-деге кайы хире салдарымын

Уш кат эжитки ажиттып кирген эжиини сакжымыг кадым болал кирбес деп, аана кан-чеп сүртенчиг кылдыр кө-зүлбөс деп мен! Улам сүр-тенчиг болму дээш кабинеттин эжиин дөрт кат кылдып алыр чүе бе хары?

Шалгыр-оол СУВАН.

Хая-даштан Хаам, пеш-даа дзылдыңыр. Кактусан Хар дег акыр чечек чаштыр. Борзеп даштар Мөңгүн, алдын хайырлаптар. Тениг кактус — Дээрден келир кижик шаңнаар.

БЕЛЬГИЯДА ТЫВА АЯЛГАЛАР

Бо чурттуң найысылаам Брюссельде ирак эвесте Ипр хоорайныг цирктер оюн көр-гүөр черинден бо чылдың апрель айда бээр сорук кия-рыкча, таалактыг тыва аяла-лар хүнүгү-не куттулуп кээп турар болу берген. Ол үеде аиа чеде бээр болза, уяран-чык аялгаларга үдеттирген Тыва Республиканыг алдары-гы артизи Юрий Оскал-оол-га удурткан тыва цирк бөлү-нүң артистери тыва улустуң аас чогаалыгга, национал оюнларыгга, амдыралыгга үндөзилтеткен көргүзүлериң бараалдаш, чыгыс сывырынд-ка дөмир кырынга ташылап, нарын, берге мержежилгелери күсөдип турарлар.

Цирке оюн көрүп келген түс черинг чурттакчылары болгаш даштык аян-чорук-чулар дуржулгалыг артист Юрий Оскал-оолдун, оон уруу Долзананың, олгу Вованын, таланттыг цирк артистери Борис Хертекин, Аркадий Аягус-оолдун авазгыр-каш-палай, чараш ойнап турары сонуурган турарлар.

Тыва цирк бөлү-биле кады Россия, Федерацияныг Күрүнө пиргитияг чээрби ажи артистери ында че-лишкениг ойнап турарлар. Олар күске келир боттарыныг уран таланттыг бараала-дырлар, ийнарзыг Бельгияга тыва аялгалар тыва, күстү өттүр чыгыларлар.

Таан-оол ХЕРТЕК.

ЧАСКЫ СОЛЕТ

Карандылап чытса-чытса, Хамык ак хар эрип калады. Хөртүү кылдың даргаар безин Көзүлүр-ле караарам. Дөрүнчүгөр өрү тепкен Дөрүн биле Хербис даанга, Хааг кеткен, элик шыккан Каралайдыр хайы чордум.

Кызыл-оол КАЛИНДУУ.

Шүлүктөр дизи

1. ЭРТИНЕМ

Чуртталганың узун оруун Шууган чораш эртпез дег, Ак, карын ылгап сөгүлөз Арты тыва төрөң Дылым — күштүг чепсөөм.

Бойдуусту дөрт өң үезине Болгаларым дойдуур дег, Күсөлдериң иредарып Күштү берген мерген дылым — эртиним-дир.

Өмдөл угенер орук-чирим Олжумуң ир, уран дылы Чогаал бажылар чапан берген — төмөс өмүм.

2. МӨҢГҮН ХЭЭЛЕР

Карангыла кызыланышкан Сылдымгы дээр карангы чаш — дамылар.

Хаялым даа алдып кээрге, Шынар-шокар чөлөш хөлөр чуртутуң.

Хүниң шовуу чылдып кээрге, Ылаштарда, сген-оытта дүшкен шалың Черге дужуп булдөңгөң — Ыгалаа уртү каран чоудуп — орган шыкнаш.

Мөңдүк шалың дамыдыгыңа Чечек, сген чунуп алгаш, салланажыр — Мөңгүнчөлөк хөй-хөй өңдөр Сеткилмеге кандыг болал кырыбас дээрме? Буужка сеткил дүрүшкөн кынашыл дег, Шалың, шалың — мөңгүн хэздер. Чаражындан чыга-чиз өвүр чүрүп чор мен.

3. СЕТКИЛ-ХӨННУС ЧАЖЫРЫШАС

Хүниң, айның дээр, ажи турары дег, Кузед, бодал дүң-хүр чок дойлуру дег, Өөрүштү, муңгаралым солчуру дег, Өөмгө, черге чүрөө чүгү дүрүвэрил? Эртерге үем, амгы хүнүм менээ чуву Эгяттымес, утгундурбас чыгыштың сүтүр Чыстың Күсөлдөрим чырыканың чар чүзүлд Сеткил-хөңгү чажыршыс

Хөреп орар чечек сөстүг, баштак чандыг чогаалчылар Чөлөш тырткан кудай шыкаш, хөй-хөй өңдүг Черинге-ле ынакшылап ырлажырга, хөлөп чордум.

Хову, сынга кокпаланган Койгуң, тораа, ам-мен эзи Эрип каарга — көстүр эвес, Эриги чүе чүгө чыгыс: Сеткилмеге хаара истер Черже синип эривес-тир.

Кызыл-оол КАЛИНДУУ.

РУЛЬ ДОЛГАП ЧОРААНЫВЫС

Кызыл-оол Монгуш хып дээн анык үеи — 1986 чылда Кызыл хоорайга чылаачылар курузун дооскаш, «Торгалыг совхозка» кээп ажылдан эгел-лээ. Ол ичан чүгө 18 хар ажип турган. Аам угунаан ажил-иши өг-бөлүгө өскөн болгаш, Кызыл-оол хөй бодан-май-даа, колхоз даргазына документтерин көргүскөн. Ол үеде колхозка санйг машина-техника турган. Колхоз даргазы анык оолдун эрмин-дыва удур көрүп, байыр че-дирген:

— Аа-иен мога-шылаг бил-бес эрес-кежө узус-ла бол-гай. Оларын дөзөңчиг илдес-дир. Бо улааза муңдурттар чычаан чогу караданчы-дыр. Колхозтуң хоочун чылаачымы Монгуш Аржай-оолдун эш чылаачымы бооп чоруп тур-узун, бир чүе хосталы бээр чадаас — дээн.

Кызыл-оол аана хомула-ваан-даа. Ол үеде эгелээш. Аржай-оол чылаачынын чудук сөөртүр «ЗИЛ-55» деп маши-назынга стажерлашкан, чү-дүрүктүөл кире алган. Ажил-аар болгаш берге. Эртен дая-биле кады Сарыг-Хал тайга-агыне үнүтерлер. Ол үелерде орук база багай, чамдык хү-нерде малгаи-баларга-даа дү-жүп, хар-хөртүкүче-даа када-лып ора хүзүвэр турган. Ол челе бөөрге, узун, чоон чудуктарың база хол-биле чүдүрер, дүжүрер. Ацаа Кызыл-оол үндө-рап салынымай, хоочун чо-лаачыдан үдөгөр ап, машина-нын «чүдү-чүрөңдөл» бээр алдырып, элтеп, өй-шандаа үзөп-чаап алыгта, техника-ның эдилегини кедилг дээр-ин ык шингезиин эгелээш.

Харин-даа чамдык чылаачы анык оолга бүүрер, ак орук-тарга ажылдадып чорудунар. Кызыл-оол чоргараланыр аларган. Шап ичылдыр барык чыл чыгам ажалдаан.

Бар-ле катеп Кызыл-оолду контрола келдирген болган. Даргазын чеде бөөрге:

— Ам боуду бот-башка-рышын ажалдап шыдаар боор сен. Гараж даргаларыңга бар-гай, чылаачы чок машина бар, ону хүзүлү алгаш, кызыл ажалдыларың күзөдүм, дүм-дүм — дээш, оолдуң холуң ту-дуп каан.

Шынап-ла, гаражка кээрге, үптөп-тоанаиыдан тоо-бала-радыр алдырып каанка «ГАЗ-51» деп машина хүлөзөңг бер-ген. Кызымак оол оон-оомо чыгынып, эш-өөрүндөн тып-тынып тургаш, «хөңгөн» чө-чөп, халып турар кылдыр дигриңиз өкөлгөн. Оон бөрүк Кызыл-оол Монгуш бөрүк 25 ажи чылдарда «Торгалыг совхозка» үзүктөк чок чыла-ачыл чылап келген. Ол үелерин иштиде кандыг бергелер тур-баан дээр.

Ажылдыг бердинген бол-ган, мурунгу таварышкан бергелерге торулбайн ажи, эш-өөрүңү хүндүктөйлг чаа-лап ап, автогараж, профенд-ел организацианын, комсо-мол комитетинин кежигүңине соңгудуп келген.

Бодум хуумада Монгуш-биле (үргүлү ича дээр чоран мен) челең чылдарын эре-инде чыгыс организациага ажилдап эгелээш мен. Бир-ле катеп автотранспорт ажилда-кчыларың хүнүр демелгээр деп турганмыс ол. Ол үеде гаражка механиктер, байыр-дал таварыштың «Чолачы» деп хала солун үндүрер бол-дум. Аиаа Кызыл-оолду ду-гайында шүлүк бижир каа-нымын ам-лаа улгайп сактып чоруп мен.

Ол кежигүңи соонда Мон-гуш мекээ келген:

— Мээң сеткилини өттүр-ле билеп, бизан-дир сен, эжиң. Чорук чорутарыгга уругтарың (ол алаа уругу) бажынында манап орларар болгай. Кандыг-даа орай кээ-ринге, ойнап даштык турар-лар — дидиң.

Ол уругтарың кижил-диген, өөрдөгүң дээш Ча-же-даа чыгаан турган. Ча-же-даа чык чок болза, школа-биле кызыл-оол үеи тып, кызыл-деринге олуржуп турган.

Чооку чылдарда чүе. Кы-зыл-оолга мылгыг сүме-даа каттын:

— Монгуш, чоп улусту көөрге бажып-балдың уг-гатырмып, улаан турар чүе-де, Ылагыя чылаачы анык оол-дар сүт хову дег улуг, дөсөм бажыңар улаан алган боор чүе-дир. Хооңунар бичи казактарда хөй ажи-тү-бө-биле сымарлажып ора-ла чүе-дир. Сен бажың алы-дар дугайн болвайн тур сен бе?

— Мынча чылаачылап кес-геш, машина кырылган чы-гыс ичана-даа сывыра сон көрбөй мен. Ол дугайн бо-лабайн тур мен. Көксөш оол-дары бенин чалың-чаклавың бергеш, узундан ужул үтө бээрлер болгай. Уруглары өйү кээрге өгленип, бот-бө-картынып чоруп баарлар ы-наан. Бис иен ашкы-кадыга четчир кире бажың-кадыга, нажаа-хора бар-ла чүе, ажырбас боор эжиң.

Шынап-ла, Монгуштун чу-газы шың. Ажы-тал боттары амдырал, эш баштамыс Сол-за, оларын дөдир чоруп, бажы-биле кылаачылар болу-оон тыптыр болгай. Кызыл-оолдун эртенер орун санаар болза, баш иштинге-даа ичаа сывыр. Ол Саян артында улуг хоорайлар — Красноярск, Аб-хаз, Абаза, Черногорскке каш катеп ашпаан дээр. 1991 чылда Оренбург хоорай-гы өшкү чөөгү дужаап чо-рааш:

— Ам-даа анык оолдардан чыла каалаан-дыр мен. Алты-каша чуртарың боза эргө-кедим — деп хөөрөп ора чү-күм.

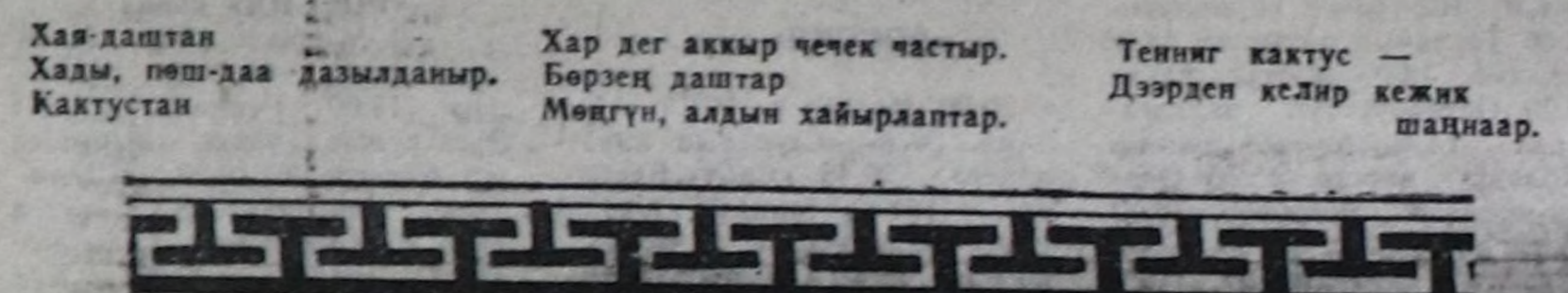
Гаражка эргелешчел, ха-никтөп, чылаачыла-да-рааш, «Монгушту мекээ» киж берип көрүңер» де- машина негекчиликтерин дү-лөз бо-ла димнаар турар. Харин-даа боттары хунажың, аас-балажы бээр таварылга-ларын чеген-даа эскерип чордум.

Тыва киж дег чүдү-кар, камияны билбес киж ховар-ла боор. Кыштын союнула, чайыи ичинде доңу-дожап, аштан-суксап Чоозанын чы-гыс ийикел, ол аар аарыга тугура берген. 1992 чыл-дың этезинде билеп каанкан. Каш катеп улуг эмчигере мизилеп, ол-бо шымар ла-канизарга челип туруу-даа, аарыгың тынылап, хоорай-нымын түнөөк чок болган. Ол азырап, өстүрүп каан шың уруг-арыгың аяк шыңын чылаа амазайың, адывакан ор-агыча бургайнан чоруп бар-ган.

Бо каш одуруларың авто-гару Монгуш Кызыл-оолду сөө-гү оруче үдөжир жай чок болган-даа болза, даразында шүлүктү оон чымык тураска-лыга бараалдарып бодалдыг:

Узун-кыс ээр-дартар оруктарга Руль долгап чораямыс уттулдурбас. Ужурашкан чыгыс улуг өөрүсүкө кузеп чорудуң Чалың назып, шыккан айт дег орай бердиң. Чажыраш доор, сен-даа, база «хытантымын» Турлаан катгаш эеп келбес дуружа дег, Эскен черги — Таварышкан ховууңда, Өгбелеринг өндүр-чагай чөөзү орта, Күжүр Монгуш, көөрүңү эргип барга, Күдүк бажып, мекешбашы сөртүрү мен.

Деген-оол САНЧЫ. Дус-Даг суур.

Хар дег акыр чечек чаштыр. Борзеп даштар Мөңгүн, алдын хайырлаптар. Тениг кактус — Дээрден келир кижик шаңнаар.

ЧАЖЫТ ЫНАКШЫЛ

Чымдыр-Караның ашаа ажил-херек айы-биле ийи шүлүк мусалыг мынды-ла ырак эвес черге сургалкы-лаан аныгы эртенке-ле чо-руткан.

Ашааның ийи хондур кел-беси ажалгай шаап алгаш, Чымдыр-Кара мурунунда бу-дүү чоруш турганы Чынаар-оолга чеде берген:

— Мээң кижим ам ийи хон-гаш ксар. Бир-ле чер чо-руй бардым. Ынчаш кежө-жө харагыңдай бергенде, дужаа-келди дөдөр сөп шүе. Кым-та-лаа кесту-болбас эвесе. Данын агыс таала-биле тап-тыг хөөрөжир бис. Хостуң үе тыпты бээр деп чутаалаң чыжжыгай мен. Чынаарым — Чыш. Чымдыр-Кара Чынаар-оолдун чаагың чыттай тир-тил каан.

— Сени дээштиң сеткилим хөзлөп, чүдү-чүрөм шапаан айт дег дымылал чорду. Ам-дым кижы бээ-ла төмө бил-лиг бедириниң каш хүнү-тү түр күрүзүңө өөөренип чорутту. Ам-на амыр-шөлөң буюккан өскү-лөзүвисти хо-вазыр хөөрөжип алдым, са-рымы — деп, Чынаар-оол шүлүктөй араак чутаалаан, ийи-бээр шыпырылалар көр-гүлөш. Чымдыр-Караның чымык-хоот чыктарын суй-бай казыкан.

Дурушканын бугаар ол-ла хүниң кежөжинде тап-ты-ла он шап бичин-ле ажим турда, Чынаар-оол чымык сазың сий басылап, Чымдыр-Кара сугта чымыр-тып чедип келген.

Ынакшылым ийиг өт-көс-дөт таалаалыга алышкан Чы-ндыр-Кара биле Чынаар-оол калбак-делтем пружиналыг дөдөр-орунга «сөгдүрүп», чымык күш түндөн кылган сырткасы эринериң үсү-кү-лүгүңер ийи баштың вер-дизери ала-кайгаар-ла «даам-чылап», араатан бөрүнү сал-чылап, араатан бөрүнү сал-чылап, баао «хүштүг» каапа шыкаш дөрт холдың куска-тажык улам «шындыг» чыр-дып, оларга ам чүдү-лаа хө-ректон, ыржым дүңүң орту-зунда ыры-шоорга алдаржаан ынакшылга даамчарышылаң, улуг үйгүже чорут-ла шы-мыл, өттүг шөлбөн карактар шимдине берген.

Чымдыр-Караның ашаа Шымбай-оол ийи хонук иш-тинде кылза чогур ажил. Дарың чыгыс-ла дүн кыла

эблэс цыдыр маш-биле дөк-төзүш, чедисар өрөдүн. Сонгазының шылаң дүвү-да-лаш-биле адирташ, сонгадан кире халып-келгеш, сайгы-лаанын чырыктыгарга, удуур өрөздө Чымдыр-Кара, Чы-наар-оол — илээн иди-хел-даа чок, иден төртүтүңен чап төлдөр шыкаш, үчүгөн чанагаш азылда бо сарыңиң турганар.

Чымдыр-Кара биле Чынаар-оол хенгерти шала кырыга өлгүт сүңгезилер аларган, мет кээп күшкелер. Алыз-дан-ла ужу-дүржөк эвес, нервиңиң түтүтүш шыдаар Шымбай-оол калбар-лаа аайын тыпың, дөдөр-ле де-видеп, кирип келген сон-а-зында үнө халааш, сыр ка-па-май-биле чоруткан, дүр-ген дүзэ эмчизин чалап эк-келген.

Чалаашында келген чызык чагай, чараш чалың өмчн кыс баштай Чынаар-оолдун кадым шыкын көөрге, ханы-нын бажымыны углаткан, чартыктай берген иден. Чы-ндыр-Караның байдалы хы-наптарга, коржанымдан оон буттары бастымасташ, ды-нык тыртыш, үчү-чөткөн болган. Бо-лор-дир. Дуга-зынныг дүңгүн чажыт ынак-шылыңны түңдөш.

Онаар БОРАШ. Суг-Аксы суур.

СОНУУРГАКТАРГА

УЗУН-САЛ ИРЕИ

Индияныг 66 харлыг ха-маатым Калмап Рамджи Саян бодунуң чурттап келген назымында өскөлдерин ылгал-дыг кылдыр көстүр. Оон эриңиң салы келерге узун, бирде-бирде нике кудуруу-даа сөгүндүр, бир-ле бажы-мы чок тынымыс.

16 чыл бурунгар Саянын караанга келишкн кылган-ын соонда, эки алаа күн-мазын сүмөлээ. Оон бээр үш-дөрүгө ведега эртенесе, азын салы кайгамчык дүр-гөн өзүп эгелээш чүе-дир. Оон бажыга салды узанып өстүрер рекорд тургузар деп бодал төртүтүңүң келген бол-бай камчар. Бо хүнерде салыны узуну 327 см челип турар. Чутаажы-ла, ону «Иштинч» рекордтар ному-че» кийр билдээш. Саянын са-лының өөөри уламчылазы-шкан.

ЭДЛЕНТИГ ИИСТЕР

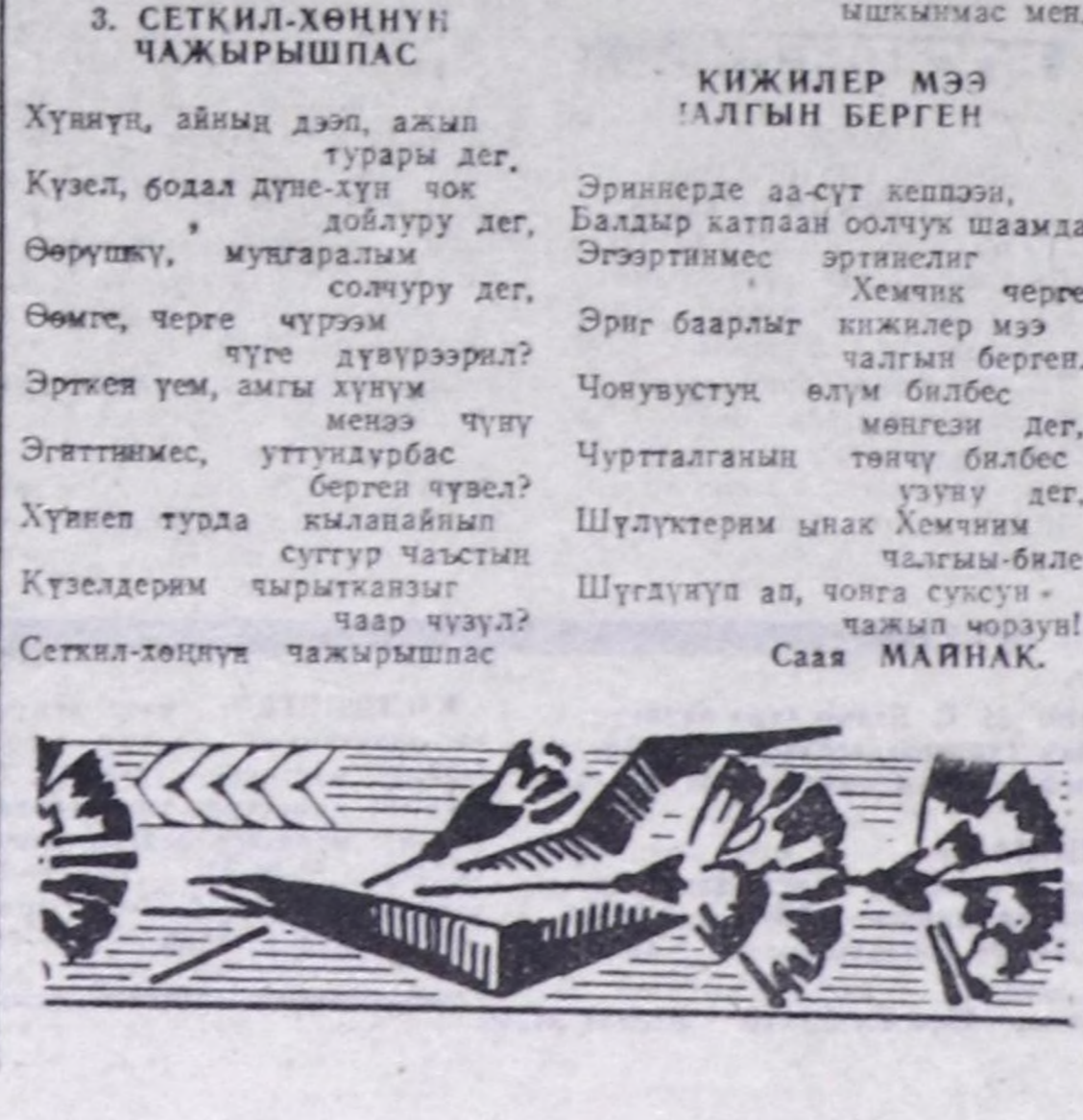
Муруну Африканың чурт-тачылары: Алия, Эза Пау-эрлеринг өг-бөлүсине эл-дептеп байдал тургустунуп келген. Оларын ийик оолда-ры ийи ангы хүнде, харма-лаз ийи ангы чылда төртү-түңгөн болуп турар. Чылаа-гааны таймылбылгага ми-на-дыг ийстер илээн чыа чыл бүдүзүңүс төртүтүңгерин. Бүдүзүң 1992 чылдың декабрь 31-де, а өскөн 1993 чылдын январь 1-де, Эдлентиг-ле аа!

Малмебер — ийстер тур-пу хоорай, Муруну Африка Республиканыг Малмебер деп хоорайжыгажың чоомта чыа ийстер хоорай деп алаан. 10 муң чурттакчылыг ол хоорайда 26 эжеш чаштар база чыгыс күнде төртүтүң-

Делегейде эн-не бие куш-колибри. Улуг ар колибрилер-ин узуну 57 миллиметр, ил-чала-даа оон хөй кезиң хая-йы-биле кудуруу элөп турар.

ТОКИО ХОРАЙДА ЧАЖЫДЫП БОЛУС ШЫНГЫМ ЧУРУМУГ ЭР-ЛЕР КЛУБУ БАР. Оон кежигү-нери элдер арага айман ак-зал болбас, а чечек шайын му-не боостааже ажырмы болуру. Оон шынгым дүрүм-нери мындаг: таакпы тют-пөс, арага илпес, акша, по-литика болган ажыл-агыйык херектер дугайын аутаала-жыл сайгарып болбос! Олар-ның чытаалажыр, шияттыр-дык чок томазы — өг-бүлө, ажи-төд, өг-бүлө ажилы, змштанылга, аял-чорук...

«Уениң кадыг-берге кийир-бе-ажыңыздан адырып, са-гыш амыр орап он-не эки аргазы ол дег ол клубтуң чагыржызымын саяш тур-ары солук.

ЧУШАР РЕКОРДУ

Бистин амгы чурттап чо-руур үезикте эн-не улуг кушка Соңгу Африканың страузу ха-мааржыл турар. Ол Нигер биле Судан кежигүңи орту-зунда Аталасс далларында өзүп көүдөп турар. Эр стра-узы бөлиңи 2,74 метр, а ден-зыңи 156,6 кг.

Ужар күштардан эн-не аар күш арфа болуп турар. Ол муруну Африкада. Эр профанын аары 18 кг челип турар. Британияда өзүп турар куулар база 18 кг че-диң турар.

Польшига бир эр кууру ден-зылээрге 22,5 кг болган, ил-чала-ла ол үжүп шыдаасы дээрин утпаар. Эн-не аар араатын куш — кяндор Ан-дыларда өзүп көүдөп турар. Улуг эр кондорларын аары 11,3 кг.

ПОЛИТИКА ЧОК КЛУБ

Токио хоорайда чажыдып болуус шынгым чурумуг эр-лер клубу бар. Оон кежигү-нери элдер арага айман ак-зал болбас, а чечек шайын му-не боостааже ажырмы болуру. Оон шынгым дүрүм-нери мындаг: таакпы тют-пөс, арага илпес, акша, по-литика болган ажыл-агыйык херектер дугайын аутаала-жыл сайгарып болбос! Олар-ның чытаалажыр, шияттыр-дык чок томазы — өг-бүлө, ажи-төд, өг-бүлө ажилы, змштанылга, аял-чорук...

«Уениң кадыг-берге кийир-бе-ажыңыздан адырып, са-гыш амыр орап он-не эки аргазы ол дег ол клубтуң чагыржызымын саяш тур-ары солук.

Төрүттүнгөн хүүнүңер-биге!

Бистин кыргыч-авазыс Намчалама Майжеева БИМБА май 4-те 60 харлаар...

Ажыл-чыке денин каткан, Ажыл-чуу чыгып сурган, Кыялдан-тутпай ажыл...

Бисти төрөш кижизилип, өөредип өстүрүп каан буй...

Бистин ынак авазыс, катанас, кунууус болгаш кыргыч-авазыс...

Бистин ынак авазыс, катанас, кунууус болгаш кыргыч-авазыс...

Байырлал хуннеринде Кызыл хоорайга чүү болурул?

МАЙ 1 Күлтуранын болгаш дыш...

МАЙ 2 10.00 Элеял урууларга болгаш аймактарга комплекст...

МАЙ 3 10.00 Ажыл көрүктөрүлөр

МАЙ 4 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 5 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 6 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 7 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 8 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 9 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 10 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 11 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 12 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 13 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 14 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 15 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 16 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 17 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 18 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 19 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

МАЙ 20 10.00 Спорт комплексинде дөргөжөн болгаш эр кыздар...

ШЕДЕ ПРОГРАММА

ПОНЕДЕЛЬНИК МАЙ 3 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

7.30, 15.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 7.45 Медээлер. 8.20 Спорт-шанс.

ВТОРНИК МАЙ 4 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

7.40, 15.20 Дамчыдылгалар программасы. 7.45 Медээлер. 8.20 Делегей улустарынын чогаалдыгы.

СРЕДА МАЙ 5 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

5.55, 9.00, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.00 Медээлер.

ЧЕТВЕРГ МАЙ 6 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

5.55, 9.00, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.00 Медээлер.

ПЯТНИЦА МАЙ 7 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

5.55, 9.00, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.00 Медээлер.

СУББОТА МАЙ 8 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

6.45, 8.30, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.50 Эртеги гимнастика.

ВОСКРЕСЕНЬЕ МАЙ 9 БИРГИ ПРОГРАММА «ОСТАНКИНО» канал

7.50, 8.30, 19.15, 22.45, 00.15 Дамчыдылгалар программасы.

(Май 3-тен 9-ка чедир)

дээр. 15.25 «Эрге-шөлөөннү шыктыганаар» деп уран-чечен...

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.00 Медээлер.

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».

ИРИГИ ПРОГРАММА «РОССИЯ» канал 8.25 «Чад эриг оран-десер».